

Megjelen hetenkint kétszer
szerdán és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sátoraljaujhely, Főter 9 szám.

Telefon: 42. szám.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Nyilttérben minden garmond sor 30 fill.

ZEMPLÉN

POLITIKAI HIRLAP.

ÉHLERT GYULA,
főszerkesztő.

NÉMETH PÁL,
felelős szerkesztő.

MAJTÉNYI GÉZA,
főmunkatárs.

Előfizetési ára:

Egész évre 10 korona, félévre 5 kor
negyedévre 2.50 korona.

Egyes szám ára 10 fillér. —

Hirdetési díj:

Hivatalos hirdetéseknel minden szó után
2 fill. Petit betűknél nagyobb, avagy
diszbutékkal, vagy kerettel ellátott hir-
detések természet szerint egy négyszög-
centim. után 6 fill. — Állandó hirdeté-
seknel árkedvezmény.

Polgármester választás előtt.

— dec. 1.

A legfontosabb aktusok egyike előtt áll Sátoraljaujhely városának újabb kiegészített, rekonstruált képviselőtestülete: a polgármester választás előtt.

Holnap, december 2-án lejár a polgármesteri állásra benyújtandó pályázatok határideje s az alispán bizonyára rövidesen kitűzi a választás napját is. Tekintettel, hogy a vármegye székhelyének első tisztviselőjét kell megválasztani, érthető és indokoltak ama mozgalmak, melyek e kérdés körül most, — a közeli megoldás küszöbén — megindultak. Kombinációk, megvitatások uralják ma a közgondolkodást, mert a polgármesteri állásra előreláthatólag több pályázó lesz. Diszes, előkelő pozíció egy vármegye székvárosának élén állani; nemcsak közjogi szempontból tekintélyes állás ez, de a vele járó dekorum, a reprezentálás, a pártoskodás és minden melléktekinteten való felülemelkedés követelménye tökéletes, valóban egész és igaz embert predestinálnak az ilyen állásra.

Sátoraljaujhely város jelenlegi helyettes polgármestere, Kiss Ödön harmadfél év óta tölti be ez állást. Többször lemondott arról, de minden vonakodása és leköszönése dacára sem engedte őt el a városi adminisztráció éléről a városi képviselőtestület s a polgárság bizalma. Becsülettel, hiven, kötelességeinek megfelelőleg tölti be e fontos állást, azért érthető az iránta folyton megnyilvánult bizalom s úgy a képviselőtestület többségének, mint a polgárság zömének őszinte ragaszkodása.

Köztudomásu, hogy Kiss Ödön jövedelmes ügyvédi gyakorlatát szakította félbe, midőn őt a képviselőtestület bizalma a polgármesteri székbe szőlította. Áldozatot hozott ez által, áldozatot városa érdekeinek, mert a közbizalmat mindennél értékesebbnek tekintve, iparkodott azt azután ki is érdemelni. Munkálkodása nyitott könyv mindnyájunk előtt. Maga bár a megtettesült egyszerűség, de éppen ebben a puritánizmusban van egyesülve a becsületesség, egyenes lelkűség, munkabírás, élénk munkaszeretet, és a város előhaladása s fejlődése iránti fanatikus buz-

galom. Folyton dolgozott, tervezett, iparkodott, hogy városának használhasson. Sok közhasznú ujtás dicséri munkásságát, sok olyan kérdést oldott meg bölcs mérsékletével párosult szorgalma, melyek a közügyet tetemesen előbbre vitték. Roszat még legádázabb ellenfelei sem mondhatnak rá, mert lelkiismeretes, becsületes törekvéseit kétségbevonni a gonoszsággal lenne egyértelmű.

Sok kellemetlenség érte néhez de szép hivatásának betöltése idején. A városnál elkövetett pénzkezelési visszaélések habár jóval az ő polgármesteri működését megelőzően követték is el, de már az ő idejében kerülvén csak napfényre, igen sok keserűséget és méltatlan megbántást hoztak a tisztakezűség és becsületesség e valódi mintaképére. Neki kellett pirulnia, méltatlan és jogosulatlan gyanúsításokat hallania, akihez árnyéka sem férhet a becsületességnek. Az ódiium természetesen csak a dolgokkal teljesen nem ismerősök részéről hárult reá, de a tisztalelkű, puritán jellemű ember becsületbeli felfogása nagyon érzékeny s azt minden csekély támadás vagy gyanúsítás mélyen sérti.

A polgármester választás kérdésében már is állást foglalt a legautentikusabb forum: maga a képviselőtestület, mely folyó évi november 30-án délután a városház tanácstermében értekezletet tartott e tárgyban. Ez értekezleten a képviselőtestület tagjai oly nagy számmal jelentek meg, hogy a tanácstermet teljesen megtöltötték. Egyedüli tárgya az értekezletnek a polgármesteri állás betöltésének kérdése volt s a képviselőtestület eme nagy többsége egyértelműleg abban állapodott meg, miszerint a polgármesteri állás megtartására Kiss Ödönt kéri fel, sőt — minthogy jelenleg távol van — az értekezlet eme határozatáról és kívánságáról táviratilag nyomban értesítették is.

Akkor, midőn a képviselőtestület nagy többségének bizalma ily impozánsul nyilatkozik meg, csak örvendhetünk ez együttérzésnek, mert Kiss Ödön helyettes polgármester eredményes, tiszta becsületességtől s a város érdekeinek előmozdítása iránti törekvésektől áthatott buzgóságát méltányolni: első rendű erkölcsi

kötelesség. Nem mi mondjuk ezt, nem is egyesek, de a város választottai, vezetői mondták ki azon a tegnapi értekezleten, mely nem volt más, mint a szorgalom, becsületes törekvés és tiszta, egyenes jellem iránti bizalom fényes megnyilatkozása.

A képviselőtestület tulnyomó többsége által megtartott eme értekezlet határozatával egyetért a polgárság zöme is, midőn Kiss Ödön érdemeit honorálva, a város jövődjé fejlődése érdekében őt óhajtja a város első tisztviselőjeként megválasztani.

Nehéz viszonyok közt él ez a város, tengernyi bajjal küzd. Ide egyenes, nyilt lelkű, becsületes főtisztviselő kell.

Ki lesz polgármesterünk?

A jelölő értekezlet gyűlése.

— nov. 30.

Nov. hó 30-ikán a városház tanácstermében polgármester jelölő értekezlet gyűlt össze, melyről vezetőcikkünk is említést tesz s melynek célja volt, hogy a városnál megüresedő polgármesteri állás betöltése ügyében tartson tanácskozást.

November hó 30-ikának délután 3 órájára volt kitzúve a jelölő értekezlet megnyitására ideje. Erre az időre a városháza tanácssterme csaknem teljesen megtelt s a képviselőtestületi tagok felette nagy számban voltak képviselve az értekezleten, mely a város fontos, elődázhatlan kérdésében határozott.

Előre az is volt tervezve, hogy erről a kijelölő ülésről fog indulni a képviselőtestület vagy küldöttsége Kiss Ödön h. polgármesterhez, hogy őt a polgármesteri szék betöltésére felkérje, de a h. polgármester időközben a fővárosba utazván, ez a terv módosult.

Felemelő látvány volt a gyűlésen a képviselőtestület tagjainak felvonulása s egyhangú sorakozása Kiss Ödön h. polgármester mellett s impozáns a tanácssterem a notabilitások élén megjelent Meczner Gyula főispánnal, ki szintén részt vett az értekezleten, tanúságát adván közügyeink iránt való érdeklődésének. Körötte ott csoportosultak a képviselőtestületnek impozáns számban megjelent tagjai.

A polgármester jelölő értekezlet elnöke, dr. Kovaliczky Elek ajánlatára: Képes Gyula képv. tagot választotta meg egyhangulag az értekezlet, míg jegyzővé dr. Grosz Dezső lett megválasztva szintén egyhangú elhatározással.

Képes Gyula ezután felhívta az értekezlet tagjait, hogy az új polgármester választás ügyében tegyék meg esetleges proppozícióikat s esetleg döntsenek az új polgármester személyére nézve.

Az elnök után Miklós István állott szólásra, ki elmondott szavai-

ban kijelentette, hogy nincs szükség semmi kezdeményezésre, mert mindenki ismeri azt az egyéniséget, akit a város élére állandó vezetőnek megnyerni közóhajtást képez s így tulajdonképen közös óhajtást terjeszt elő, mikor a polgármesteri állásra Kiss Ödön h. polgármestert kívánja megnyerni.

Miklós István szavai után hozszantartó, lelkes éljenzéssel, spontán, egyhangú megnyilatkozással éltették a jelenváltak Kiss Ödönt.

Kincsesy Péter emelkedett az éljenzés lecsillapulta után szólásra, ki, mikor hozzájárul az előtte szóló javaslatához, kijelenti, hogy Kiss Ödön h. polgármestert fel kell kérni a pályázat beadására. Kiss Ödön azonban a fővárosban lévén, a célt küldöttség útján most nem lehet elérni, táviratilag keresendő meg tehát azzal az értesítéssel, hogy neki a polgármesteri állást az értekezlet felajánlja s őt bizalmáról, ragaszkodásáról biztosítja. Kéri tehát, hogy ilyen irányú szövegezéssel irt távirattal Kiss Ödön kerestessék fel s ezt az összes jelenvölt tagok írják alá.

Kincsesy Péter indítványát a jelenváltak egyhangú helyesléssel fogadták s a következő szövegű táviratot küldötték Kiss Ödön h. polgármester címére:

Sátoraljaujhely város képviselőtestületének ma megtartott polgármester jelölő értekezletén egyhangulag történt megállapodással elhatároztuk, hogy a város érdeke, közbékéje, valamint Kiss Ödön egyéniségére való tekintettel polgármesterül őt akarjuk és óhajtjuk. Erről értesítve elvárjuk, hogy a közóhaj előtt meghajolva eleget tesz a közkívánalomnak.

(Az aláírások.)

Miután a polgármester jelölő, népes értekezlet jelöltje személyében dicsérendő egy akarattal Kiss Ödönben megállapodott, Miklós István lelkes szavakban köszönte meg az ülésen megjelent Meczner Gyula főispán érdeklődését, ki a válságos időkben is úgy, mint mindig tanúságát adja a város polgáiraival való nemes együttérzésének s most is eljött, hogy a város eme fontos kérdésében az értekezlettel együtt határozzon s a határozat fényét személyes jelenlétével is emelje. Tolmácsolja ezért a főispánnak az értekezlet nevében hálás köszönetét a megjelenésért.

Meczner Gyula főispán köszönte meg, — lelkes megéljenzése után — az irányában megnyilvánult figyelem s ragaszkodás Miklós István tolmácsolta kifejezéseit s a személyéről való szíves megemlékezést. Nagyhatásu, éljenzéssel fogadott szavaiban kijelentette, hogy az építésnek, alkotásnak két alapja van: az egyik a munka, melyet megbeesül, a másik, amit szintén fontosnak tulajdonit: a béke. Ez kell a város közjavanak emelésére szánt munka érvényesülhetésére is s ha a képviselőtestület mindig egy akarattal, egy értelemmel, érdeknélküli, békés munkát végez és kíván folytatni, ezen a téren mindig számíthatnak reá és jóindulatára.

Az a pár nagyhatásu szó, amit

Lépést tartok a mai korrall!!

s így abban a kényelmes helyzetben vagyok, hogy a legkényesebb igényeket is ki tudom elégíteni. Fehérnemű és vegytisztító intézetemet a legújabb fényesítő és hajlító gépekkel rendeztem be s minden gallér éle egy oly géppel lesz simítva, hogy a viselője meg van védve a nyak kidörzsölésétől. A gallérok színe hófehér és elegáns diszkrét fényt kap, megkapja vászonszerű jellegét és nem lesz olyan, mint a kaucsok gallér. Vegytisztító intézetemben megfelelő átalakításokat tettem, holis a férfi- és női ruhák, valamint kézimunkák a legújabb módszer szerint tisztítottatnak. Az elkészült munkák a lehető legolcsóbb árak mellett 8 napon belül kifogástalanul eszközöltetnek. — Gyors és pontos kiszolgálást biztosít és mennél számosabb megbízást kér:

Kálosi M.

mosó és vegytisztító intézete
SÁTORALJAUJHELY.

a főispán mondott: valóban méltó befejezést képezte az egyhangu határozatot hozó jelölő gyűlésnek s egy egész munkaprogramot, irányt jelölt meg a megjelenteknek, céljaink s szebb jövőnk elérésére. És hogy ezt a teremben minden jelenlevő átérzte, tanúsága az a kitörő tapsvihár, amelynek harsogása között fejezte be beszédét a főispán.

Az értekezlet 4 óráig ért befejezéséhez.

A „Sátoraljauhely” tamadásaira.

Illésházi Endre nyug. jegyző ur felelős szerkesztése alatt megjelenő „Sátoraljauhely” című lap keletkezése óta különös kedvteléssel foglalkozik állandóan a szerencsi és sárospataki járások főszolgabíráival s a kedvtelésében egyik támasza Boggyay Zsigmond ur is.

Közgazgatási tisztviselőnek a nyilvános kritikát is tűrnie kell; a hírlapi tamadások ellen azonban nagy hátrányban van, mert nem szabad hazudnia és ferdenie, amit némely hírlap nyugodtan meg tesz; a hivatalos állása is visszatartja hivatalos ügyeinek nyilvános tárgyalásától; mi reá nézve különben is a leghálátlanabb vállalkozás, mert a tamadó lap személyes vagy politikai ellenérdekű embereinek pártos itélőszéke előtt feltétlenül veszített ügye lenne.

Ugyanezért hivatalos ténykedéseimnek a „Sátoraljauhely” részéről való világos rosszindulatú s a valószínűleg eltérő állandó tárgyalásával a nyilvánosság előtt foglalkozni én sem fogok, mert személyes ügyeimet nyomdafestékekkel elintézni nem szoktam. Szükségesnek látom azonban vármegyém közönsége előtt a háttérben folyó intrikákba való betekintethetés végett némely körülményeket megvilágítani.

Vármegyénk közéletét elfogulatlanul figyelemmel kísérőknek bizonyára feltűnt már az, hogy a „Sátoraljauhely”, illetve Illésházi Endre ur lapjának megindítása óta, a vármegye összes tisztviselői közül, csakis a „főispáni vök” jelzéssel megtisztelt szerencsi és sárospataki főszolgabírákat választotta ki tamadásainak állandó céltáblájául, mindig úgy intézve tamadásait, hogy ezeknek ereje javarészen magát a főispánt érintse. Meg kell jegyezni, hogy a főispánnak vármegyei szolgálatban levő két vőjét a vármegye elébb választotta meg, mintsem a főispán hivatalát elfoglalta.

A legjobbat feltételezve is, senki sem fogja elhinni, hogy esetleges hibák csak a szerencsi és sárospataki járásokban fordulhattak volna, vagy fordulnának elő.

Vannak itt más előkelő uri családok is, kik hozzátartozóikkal sokkal nagyobb számban vannak a vármegyei hivatalokban képviselve a legmagasabb polctól a legkisebbig, ezeket vagy másokat a „Sátoraljauhely”-nek vagy Illésházi urnak tamadni még gondolatban sem jutott eszébe!

Mindezekből elfogulatlan ember csakis azt magyarázhatja ki, hogy a „Sátoraljauhely”-nek, illetve Illésházi Endre urnak nem annyira a szerencsi és sárospataki járások főszolgabíráival, mint inkább a főispánnal, helyesebben a főispáni állással van baja.

A főispán — tudomásom szerint — Illésházi Endre urral életében soha sem beszélt s bizonyos, hogy egymással soha semmi elintézni való dolguk nem volt!

Azt is fel kell tételezni, hogy Illésházi Endre ur maga főispán lenni még is csak nem akar; hiszen hazafiúi ambícióját annak idején teljesen kielégítette volna, ha a sárospataki, vagy szerencsi főszolgabírói állások valamelyikét a darabont főispán Pallavicini Alfréd ögróf utján megszerezhetné volna, minnek elérése céljából — hiányos képzettségének kegyelem utján való elengedése iránt a lépések ismételve megtéve

lettek — azonban az alkotmányos kormányzat visszaállításával Illésházi Endre ur vállalkozása kudarcot vallott.

Tehát! Illésházi ur csak harmadik személy eszköze lehet, kinek érdekében dolgozik és dolgozhatik, aki maga nyílt egyenes uton fellépni nem mer, de a politika váltakozó fordulataihoz képest settenkedve, diplomáciai mély begomboltsággal a háttérben intézi eselszövő aknamunkáját.

Boggyay Zsigmond lovag, sárospataki lemondott bíró ur vélt mellőztetése miatti keserűségében lépett szövetségre Illésházi Endre urral. — Kijelentem, hogy Boggyay Zsigmond ur elől, tekintettel magas korára, minden tisztelettel kitérek.

Sárospatak, 1909. november 28.

Dr. Bessenyei Zénó,
a sárospataki járás főszolgabírája

Sátoraljauhely város közegészségügyi viszonyairól.

— Dr. Chudovszky Mór előadása a Szabad Lyceumban. —

— dec. 1.

Nagy érdeklődéssel hallgatott előadás keretében világitotta meg dr. Chudovszky Mór központi igazgató-főorvos, nov. 28-án este a Szabadlyceumban, Sátoraljauhely város közegészségügyi viszonyait. A tudós szakember itt valóban életapasztalásból, tehát a legautentikusabb forrásból beszélt, mert kinek volna nagyobb s több alkalma a hiányokat, ferdeségeket kitanasztalni mint éppen ő neki s így előadása mellett, hogy reál igazságokon nyugodott, kell hogy visszhangra találjon a legszélesebb körben, mert nemcsak önmaga ellen vét, de a társadalmi összesség ellen is, aki egészségét nem óvja, életének meghosszabbítására minden lehetőt el nem követ. Erkölcsei és fizikai, tehát isteni és emberi törvény ez.

Dr. Chudovszky előadása iránt óriási érdeklődés nyilvánult meg. A városház tanácsstermét este 6 órára teljesen megtöltötte a tanulni vágyó és okos szót iránt fogékony közönség. A társadalom minden rétege képviselve volt, ami arra vall, hogy az okos és közérdekű előadásoknak igen hálás közönsége van városunk lakosságában.

Előadását azzal vezette be dr. Chudovszky Mór, hogy az emberi egészség igen nagy nemzeti vagyon is, melynek nemcsak megóvására, de fejlesztésére irányuló törekvésekkel már az ó-kor népeinél találkozunk. Már az egyiptomiak küzdöttek a pestis ellen, a lakásviszonyok törvényes rendezésével. Az indus vallásalapítók s a kínaiak folyton egészséges nemzedék nevelésére törekedtek. Mózes közegészségügyi törvényeinek egy része ma is életben van. Fönícia, Carthago, Róma történetében épp úgy megtaláljuk a közegészségügy előmozdítására törekvő intézkedéseket, mint Lycurgus törvényeiben. A római köztársaság és császárság is akkor volt és addig erős, míg az emberi élet és egészség megóvása terén példás intézkedéseket tartott fenn s az idevonatkozó törvényeket el nem hanyagolta. — Nem azok a legerősebb nemzetek, melyek számbelileg legnagyobbak mint pl. a kínai vagy orosz, de azok, amelyek egészségügyi tekintetben folyton előrehaladnak, mint az angol és a német.

Sátoraljauhely város az emberi élet és egészség tekintetében rosszul gazdálkodik, ezért oly korlátolt a város fejlődése. Hogy az emberi élet egyben anyagi vagyont s a betegség pénzbeli veszteséget képeznek, nem szorul bizonyításra.

Magyarországra a halálozási átlagos százalék (pro mille) 25-8. Sátoraljauhelyben 27-5. Igaz, hogy vannak kedvezőtlenebb arányszámú városok is, pl. Szabadka 30 pro millivel, de Kassán ez a szám már csak 23, Debrecenben és Munkácsen pedig csak 21. Jóval alul az országos átlagon. Budapest, hol a közegészségügy

tekintetében példás intézkedések történnének, 16-5 halálozási arányszámot mutat. Ez a kultúra legmagasabb fejlettségére vall, mert ezek a számok kétségtelen bizonyítékai az illető városok kulturális előhaladottságának.

Sátoraljauhelyben magas levén a halálozási arányszám, ez az emberi étellel és egészséggel való rossz gazdálkodásra mutat. Itt átlag 20,000 lakost számítva, évente 550 ember hal meg, ezek közül 100 fertőző betegségek áldozata, 75-öt pedig a tüdővész pusztít el. Igen nagy azonban a gyermekhalandóság is és nagy pusztítást visz végbe az alkohol. Az elmebeteg 50%-a az alkoholizmus áldozata.

A városnak domboldalon fekvő részei általában véve egészségesebbek a lapályon épült részénél, mert a nap-sugár az előbbi helyeken tovább hűti a földet és igazság az, hogy a nap-sugárnál jobb és hathatósabb fertőtlenítő anyag nem létezik. De rendkívül sok függ az építkezésektől is, mert pl. a Rákóczi- vagy Koronai- és északi homlokzattal bíró lakásai sokkal hátrányosabbak egészségügyi tekintetben mint a déli homlokzatuak. A házaknak helytelen fekvéssel való építése igen rossz befektetés. Szükséges, hogy az építési engedélyek megadásánál ne csak a mérnök, de a közegészségi bizottság véleményét is hallgassa meg a városi tanács és ne engedjen meg értelmetlen, egészségügyellenes építkezéseket. Pincelakások egyáltalán nem volna megengedendők. Minden fejlettebb kulturájú városban számoltak már e körülményekkel s így érthető, ha emberéletben és munkaerőben nagy vagyoni előnyöket szereztek. Nem szabad az emberi életből uzsorát huzni. Reménye van, hogy lesz még Sátoraljauhelyben is olyan városi adminisztráció, mely mindeme kérdéseket kedvezően oldja meg.

A város talaja részben egészségtelen, mert nyirkos és talajvizet tart. A ma építkezőket kényszeríteni kell a talajviz elleni védekezésre, izoláló csatornák készítése által. A Ronyva mentén levő helyek egy részén, habár a talaj mélyebb fekvésű is, a talajvíz állása oly mély, (4-5 méter) hogy az a lakásokra csirafejlődés tekintetében nem bír befolyással.

A város klimatikus viszonyai igen kedvezők. Az átlagos évi hőfok 9-5. Igen kedvező a légáramlás s ha magasabb házak épülnek, az általános egészségügyi viszonyok sokat fognak javulni.

Vízügyi viszonyaink a városi vízvezeték felépítése által elég jó képet nyújtanak, mert mély furású kutakból, betoncsatornákból, egészséges jó vizet kapunk. Nem mellőzhető azonban a városi köz- és magánkutak fenntartása, mert a vízvezeték esetleges hibája alkalmával ezekre lennénk utalva. Eppen azért kívánatos, hogy a városi orvosok e kutak környékére gondot fordítsanak, nehogy talajfertőzés folytán azok veszélyessé válhassanak. A vízvezetékkel illetően pedig kívánatosnak tartja, hogy a városi főorvos legalább évenként tegyen jelentést a képviselőtestületnek a vízvezeték bakteorológiai vizsgálatáról, mert ennek szennyezése csak járványokat idézhetne elő. Míg egy cm³ vízvezeték üledékében csak 300 bacillus található, addig nincs baj, de ha 3 millió a baktériumok száma, az már veszélyt jelent.

Kevés nálunk a vízfogyasztás. Ez pedig igen lényeges kérdés. Fejenként átlag 40 liter vizet fogyaszt naponta Sátoraljauhely város lakossága. Például hozza fel, hogy a központi házban a napi vízfogyasztás fejénként 150-170 liter. Ez a tisztaság fokmérője. Több vízfogyasztás kívánatos.

A csatornázás sürgősen megoldandó s elsőrendű közegészségügyi kérdés. Felsőzni csatornáink csak az eső- és szennyvizet vezetik el, a megelévő betoncsatornába pedig naponta 140 hliternyi ürülék ömlik s megy le

a Ronyvába, melynek vizét nagy területen fertőzteti. Mégis előfordulnak esetek, hogy a Ronyva mentén serstést ölk a húst e szenny vízben mossák meg. Joggal feltehető, hogy cholera esetén a városnak Ronyva menti részein lakók 60%-át kipusztítaná a járvány.

A trágyadombok és pócegdörök tartalmának kihordása tárgyában csak papiroson van meg a városi szabályrendelet. A seprés pedig nemcsak hogy botránkozató, de nyílt merénylet az emberi élet ellen. Mindig akkor söprik az utcákat, mikor a napi forgalom legélénkebb s a mellékutakakon akkor is öntözés nélkül. A felvert por, mely a legveszélyesebb fertőző anyag, még meglehetősen magasságban is elér óránként 30-40 milligramot. Ez a tüdővész legfőbb oka. Valósággal kegyetlenség az utca-seprést nem a forgalmon kívüli órákban végezni.

Sátoraljauhely városnak nincs megfelelő piaca. Az élelmiszerek fertőzöttnek kerülnek házaikba. Az utcai forgalom legélénkebb területén árusítják azokat, szennyes rongyokkal letakarva, végig kóstogatás mellett. A tífuszt és vörhenyt így hurcolják be a városba, amely valóban szerencsétlen helyzetben van. Külföldi példákat hoz fel, hol alig 3000 lakosu helységekben legalább deszkából készült, fedett és beton áruasztalokkal ellátott csarnokokban árusítják az élelmiszereket. Vásárcsarnokra feltétlenül szükség van.

Botránysos a leölt állatok husának a vágóhidról való beszállítása is. Míg a városba érnek vele, a nyitott, szűk szekereken belevi azokat a por, holott egy vitorlavászon borított már igen jó és elég olcsó védőeszköz lenne. — A péksütemények szállítása pedig a legbotránysosabb. Az üzletekben e sütemények összefogdosása, megropogtatása napirenden van, míg pl. a fővárosban a pék maga is csak fogóval veszi fel a süteményt s adja át a vevőnek. Látott Sátoraljauhelyben szekeret, melyen egyik nap trágyát szállítottak, másik napon zsemlyéket. Az egymásba rakható pékszekerek a szennyes talajra rakatván le, egymást fertőztetik. Mindeme hiányokon még segítve lesz, addig csak azt ajánlhatja a közönségnek, hogy otthon süssön, ha pedig zsemlyét vesz, azt pirítsa ki 200 fokos hő mellett.

A dispensaire rendszerről adott még okos tanácsokat dr. Chudovszky a közönségnek, majd az alkohol nagymérvű pusztításaira térve át kijelentette, hogy valóban igaza van a kir. pénzügyigazgatónak, midőn a korcsmák elszaporodását meggátolni törekszik, de kívánatos, hogy ne csak az elszaporodás ellen küzdjön, de az italmérések számát is lehetőleg apaszsa, mert az alkohol több embert öl meg még a tüdővésznel is.

Végül a városi orvosoknak adott jó tanácsot. Őt évi itt lakásának ideje alatt soha sem látta, hogy egyetlen ház kapuján is kint lett volna a figyelmeztető vörös cédula, ahol fertőző beteg volt. Ez mulasztás a közegészségügy terén, amely téren pedig sem tréfának, sem hanyagságnak nincs helye.

Az előadást feszült figyelemmel hallgatta a több száz főnyi közönség s befejeztével lelkesen megéljenzte és tapsolta a kiváló szaktudóst.

VÁRMEGYE ÉS VÁROS.

(A kam. kültagok választását intéző közp. bizottság ülése. Az iparkamarai kültagok választását Zemplén vármegyében intéző központi bizottság legutóbb tartott ülésén a sátoraljauhelyi kerület albizottsági elnökül: Patakyl Miklós városi főjegyzőt, tagokul: Barna Dezső s Csörghe Gyula kereskedőket, Zombory János és Rolny Adolf iparosokat jelölte és küldte ki.)

(Uj megyebizottsági tagok. A folyó évben elhalt és elköltözött vá-

lasztott törvhat. bizottsági tagok helyének betöltése tíz választó kerületben volt Zemplén vármegyében szükségessé. A törvhat. bizottság tagjai közül tíz kerületben üresedett meg egy-egy hely, hat elhalálozás s négy elköltözés folytán. A megüresedett bizottsági tagsági helyek betöltésére november hó 29-ére voltak kiírva a választások, melyekről a következő értesítéseket kaptuk: Megválasztva lettek: 1. Spitzer Jónás 136 szavazattal az erdőbényei, 2. Zombory Géza szolgabíró 92 szavazattal a gálszécsi, 3. Borcsik Árpád 150 szavazattal a gesztelyi, 4. Gosztónyi István szolgabíró 62 szavazattal a legyesbényei, 5. Mertens Kelemen s Joós János 177-177 szavazattal a nátafalvai, 6. Gagy Károly 46 szavazattal az olaszliszkai, 7. Riszdorfer József s Pager Artur 56-56 szavazattal a sárospataki I., 8. Valter József 79 szavazattal a sárospataki II. s 9. Várad Lipót 44 szavazattal a szinai választó kerületben. Ezenkívül volt választás a papházai kerületben is, honnan még nem kaptunk jelentést a választás eredményéről.

HIREK.

— Esküdtbírói elnökök. A sátoraljauhelyi kir. törvényszéknél szervezett esküdtbírói elnökévé az igazságügyi m. kir. miniszter az 1910. évre Fornszek Béla kir. törvényszéki elnököt, helyettesévé Wieland Lajos kir. ítélőtáblai bírót jelölte ki.

— Nyugdíjazás. Öfelsége 1909. évi nov. 19-ikén Bécsben kelt legfelső elhatározásával dr. Sebeők Antal I. oszt. főfőzorsorvosnak saját kérelmére, nyugdíjállományba való helyezését legkegyelmesebben elrendelte.

— Fényes esküvő. November hó 27-ikén tartotta esküvőjét lecsméri Hajdu József aradvármegyei szolgabíró Gaál Sándor varannói gyógyszerész Sárka leányával. A polgári eskütést Bernáth Béla, a varannói járás főszolgabírja végezte díszmagyarban a város háza termében, míg az egyházi szertartást Bószórményi homonnai ref. lelkész. Mindketten nagyhatalmú beszédet intéztek az ifjú párhoz. — A szertartás befejezése után hosszú kocsisor vitte vissza a lakodalmas házhoz a menetet a négylovas, virágdíszített fogatokban. A menyasszony szülei házában esküvő után fényes lakoma, majd reggelig tartó táncmulatság volt. A varannói közönségben álló Gaál családot az esküvő alkalmával számosan keresték fel üdvözlé. eikkel levélben vagy táviratilag.

— Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter Spatz Gyula homonnai m. kir. adóhivatali ellenőrt a dunadonyi kir. adóhivatalhoz adótárnokká nevezte ki.

— Áthelyezés. A kereskedelmi miniszter Pribicsko Margit szinai postamesternőt a mezőzombori postahivatalhoz helyezte át.

— Templomszentelés Nagyruzsán. November hó 28-ikán méltó ünnepek keretében folyt le Nagyruzsán az ujonnan épült gör. kath. templom felszentelése. A szentelési aktust Miklós István főesperes végezte fényes papi segédlettel. Az ünnepegen jelen volt a közel vidék papjain kívül a környékbeli intelligencia is. Ott voltak Nemes Sándor járási főszolgabíró, Zombory Géza szolgabíró, Tahy György uradalmi jószágfelügyelő stb. Az ünnepies istentisztelet után bankett volt Polyánszky Gyula gk. lelkész vendégszerető házában, amelyen Miklós István főesp. Ilnatko Emil esperes s Polyánszky lelkész mondtak magvas felköszöntőket. Valóban méltán illeti elismerés és dícséret Polyánszky Gyula g. kath. lelkész, ki fáradatlan buzgalmat fejtett ki, hogy a saját terve szerint épített új templom mindenkinek tetésését megnyerje. A cél, melyért buz-

galommal munkálkodott: el lett érve, mert az új templom valóságos kis műretek.

— Házasság. Freész Endre soproni főgymnáziumi tanár november hó 30-ikán kötötte meg házasságát Sátoraljauhelyben Szakács Ilussal, Szakács Andornak, a Palásthy színtársulat drámai hősné leányával.

— Jótekonyság. A városunkban működő jótekonyság egyesület között nagyon értékelendő és tekintve a nemes célt, igazán figyelemre méltó munkásságot fejt ki az izr. négyelet. Mihelyt beköszönt a szigorú tél, mely a maga zordságával, ridegségével, mintha sulyosítaná és ijesztőbbé tenné a nyomort: felébred az emberi szívekben is a nemes segítés vágya azokban, akik erre rászorulnak. Eredményes munka v. sz. kezdetét, melyek közül szép anyagi sikert hozó az u. n. tea-uszonák rendezése, melyek 1 koronás belépő díjaiból szép összeg gyűl össze jótekonyságra s melyek még akkor, ha a jótekonyság célú egyesület nemes hivatást szolgáló alapját gazdagítják is, nemes célokra lesznek fordítva. Az ilyen jótekonyság célú társadalmi összejöveteleknek minél szélesebb körben kellene hódítani közönséget, hogy minél nagyobb legyen a siker. A társaság körében alkalmakat kell adni ilyen célú tömörülésekre, mint adott például legutóbb az izr. négyelet nov. hó 28-án. Dr. Rosenthal Sándorné egyleti elnök indítványára határozta el ezeknek a tezsuroknak rendezését s a jövőben is való állandósítását az egyesület s a „Magyar Király” nagy terme az összegyűlt közönséggel újból igazolta, hogy sok érdeklődő résztvevő van nálunk az ilyen társas összejöveteleknek. A tea zsúr délután 5 órakor kezdődött s a gazdagon díszített terített asztalok mellett állandóan zajos volt az élet. A legtöbb vendég: gazda is volt s ez a körülmény kellemes, meghitt hangulattal töltötte el a kedélyeket. Azután ott volt a fiatalság is, mely kedvességével élénk hangulatot tud varázsolni mindenüve s varázsol az uszonna sikere fényesítésére ez alkalommal is. Az uszonát táncmulatság fejezte be. A csekély egy korona belépti díj mellett a mulatság 350 korona bevételt eredményezett.

— A „Zemplénmegyei Általános Tanítóegyesület” közgyűlése. A „Zemplénmegyei Általános Tanítóegyesület” 1909. dec. 7-én tartja meg a sátoraljauhelyi áll. polg. leányiskolában választmányi és közgyűlést. A közgyűlés, melyet d. e. 8 órakor választmányi gyűlés előz meg, d. e. 9 órakor fog lefolyni. Gyűlés után köz-

— Eljegyzés. Schultz József m. kir. honvédfőhadnagy elegyezte Pavletics Erzsiké, Pavletics György sárospataki nagykereskedő leányát.

— Műkiállítás Sátoraljauhelyben. Az Eggenberger budapesti műkereskedő cég nov. hó 28-án vasárnap nyitotta meg a vármegyeháza nagytermében részint elhalt festő-neveink, részint élő neves festőink képeiből rendezett műkiállítását. A műkiállításán található festményeket már volt alkalmunk a közönség érdeklődésébe ajánlani s ismertetni. Tekintettel arra, hogy most a kiállítást délután néztük meg, kötelességünknek tartjuk figyelmeztetni a közönséget tapasztalataink során arra, hogy a kiállítást lehetőleg délelőtt nézzék meg. Délután és este a képek a nem kellő világítás mellett nagy részben teljesen elvesznek. A műkiállítás első napján mindjárt elkelt két kép, az egyiket Ambrózy Nándor ügyvéd vette meg, míg a másikat egy Lotzszenrajzot dr. Ambrózy Ágoston. Van a kiállításnak egy hólgyeinkre különös érdeklődő bírő része, a Nagy Ida s nővére kézimunka s csipkekiállítás, mely pompázó magyar stílusával, a kivitel briliáns technikájával valóban méltán fegyverzi le a néző közönséget.

— Haláleset az utcán. November hó 30-ikán délután 2 órakor a Rákóczi-utcán nagy népcsoporttal idézett elő egy 60 éves asszony halálesete, kit menet közben szívszélhűdés ért s nyomban megölt. Az asszony, mint kiderült, Kolbásról való, Princz Ábrahámné született Fischman Ida, ki a heti vásárra jött be Sátoraljauhelybe és itt halálát lelte. Miután dr. Stern Ármin városi orvos megállapította, hogy az asszonyt szívszélhűdés ölte meg, az izr. szentegylet eltemettette.

— Baleset a pályaudvaron. November hó 27-ikén, szombaton a sátoraljauhelyi állomás pályaudvarán sulyos baleset érte Vaskó János kocsi-rendező. Vaskó két kocsit akart lekapcsolni a mozgásban levő vonatról, miközben eleszött s ballábán egyik kocsialkatrész sulyosan megbeszte. Az Erzsébet közpórházban áll ápolás alatt.

— Megnyitott a homonna-takcsányi vasut. Vármegyénk szinai járásának legforgalmasabb s természeti kincsekben is dus vidéke a mai nappal bekapcsolódott a világhoz. Az új, homonna-takcsányi vasutvonal, mely további kiépítésre is vár még, nagy mérvben átalakítja e vidék közgazdasági helyzetét. — Nov. 27-ikén tartott meg egy az illetékes közigazgatási, mint az érdekelt-ségi hatóságok főtisztviselőinek közbejöttével az új vasutvonal műtanrendőri bejárása s ennek kedvező eredménye alapján a vonal december 1-én átadatik rendeltetésének. Az új közlekedési építmény a m. kir. államvasutak sátoraljauhely—mezőlaborci fővonalából ágazik ki Homonna állomásánál, tetemesen fellendítve a nevezett város ipari és kereskedelmi forgalmát is. Homonnához közel hatalmas arányú vashidon halad át a Labore felett, majd a Cziróka regényes völgyében vonul északkelet felé. Állomásai: Lázfalva, Nagykemence, Czirókahosszmező, Czirókabéla, Szina és Takcsány mint egyelőre végállomás.

— Szerencsétlenség a balsai révénél. Kónya Károly tokaji lakos, hajómunkást sulyos baleset érte a balsai révénél. Teher szállító uszályhajót vontatott a gőzös s Kónya Károly az uszályhajó kormányánál volt alkalmazva. Mikor a gőzös az uszályhajót felvonta a balsai révig, a révész vigyázatlansága folytán a komp drótkötele eltört az uszályhajó kormányát. Az összezapás következtében a kormányánál álló hajómunkást a kormány alkatrészei leütötték s sulyosan megbesbesítették. A baleset áldozatát az „Erzsébet” közpórházba hozták be. A hatósági eljárás megindult.

— Érdekes rendelet. Kossuth Ferenc keresk. miniszter rendeletileg tiltja meg a postai alkalmazottaknak, hogy alárendelt közegeiktől pénzt kölcsönözzenek vagy őket váltó aláírására kérjék fel.

— Agyonsújtotta a gépszij. Szináról rémes baleset hírt vesszük, melynek egy Sivka János nevű molnárinas lett áldozata. A fiatal inasgyerek Prokop Mihály szinai malomban egy gépszijnak a lendítő kerékre való feltevésevel foglalkozott, mely munkája közben a szij elkapta s agyonsújtotta úgy, hogy nyomban meghalt. A hatósági nyomozás megindult.

— Csendelet Papházán. Hogy a tóiban is van „virtus” bizonyíték rá a papházai aranyifjuság, melynek reményteljes tagjai a múlt vasárnap egy öreg embert vertek félholtra a koresmában. Hja! a tót sem a templomba jár vasárnap, de a koresmába.

Menyasszonyi kelengyék

beszerzésére ajánljuk Schön Sándor és Barna D. előnyösen ismert céget.

A VÉRSZEGÉNYSÉGET,

EZT AZ ALATTOMOS BETEGSÉGET meg kell szüntetni a SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ-val, mielőtt tulságosan elharapódnék.

Az arc megpirosodik,

megtelik és az életkedv visszatér mindazok meglepetésére, a kik először használják a

A SCOTT-féle EMULSIÓ-t.

Az eredeti SCOTT-féle eljárás által izletessé és emészthetővé tett legtisztább alkatrészek, melyek a vérszegénységnek utját állják, képezik a

A SCOTT-féle EMULSIÓ világszerte ismert sikernek titkát.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 f.

Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

SZÍNHÁZ.

** A színházi szezon megnyitója.

A téli szini szezon megnyitása már két kitűzött határidőről maradt le. Most harmadszor tűzik ki a határidőt f. hó 3-ikára: péntek estére. Azt hisszük, hogy ennek a harmadik dátumnak már hinni lehet. Palásthy szinigazgató a megnyitó estére „Az elvált asszony” c. operettet tűzte ki. A darab szerepeiben fellép az egész operette-személyzet.

SPORT.

Megnyitott a koresolyapálya. A sátoraljauhelyi koresolyapálya nov. hó 28-ikán, vasárnap nyit meg s a lélekűdítő, testedző sport hívei éltek a kedvező alkalommal, mely szép, tiszta jeget s kedvező idő kínált a koresolyázóknak. Az egyleti jégpályán mindig élénk, mozgalmas élet szokott lenni s azokat, akiket az élet gondja egész napra elfoglal, méltán irigyelik azokat, akik az alkalmas időt a szép sport gyakorlására kihasználhatják. Ez vetette fel a szép eszmét annak idején, mely nálunk persze nem volt életképes, hogy a pályát világítsák ki a késői délutáni órákra is, hogy a jég akkor is használható legyen. — Igazán kívánatos volna, ha a hivatalnoki kar körében mozgalom indulna meg az iránt, nem-e lehetne a pályá világítását biztosítani s ezzel a délutáni sportélvezetet is állandósítani.

NYILT TÉR. *)

*) E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETE.

G. Tokaj. Ez még igazán nem közölhető le. De egy kis gyakorlattal fog ön közölhető is irni.

Laptulajdonos:

Éhler Gyula.

Már megjelent

„Zemplén Naptára”

Ára 1 korona.

Kapható kiadóhivatalunkban.

FIGYELEM!

Mindenkit érdekel, hogy hol lehet a legolcsóbban

órát és ékszerét vásárolni.

Saját érdekében mindenki már az első próbavásárlásnál meggyőződhet arról, hogy csak az alatti cégnél.

A vétel nem kötelező. Ugyanott órák és ékszerek javítása a legjobban és legolcsóbban eszközöltnak.

Szíves pártfogást kér kiváló tisztelettel

Groszman Bertalan

órás és ékszerész
Sátoraljaujhely, fűtca,
a Vadászúrt-tel szemben.

Az ágybavizeléssel azonnal megszabadulunk.
„Ébredj fel” törvényesen védett szerünk-től. Kor és nem megadása szükséges, tudakozódás ingyen.
Intit. Aesculap Nr. 482.
REGENSBURG, Bajorország.

Reményi Vendel

többszörösen kitüntetett cipész üzlete

Sárospatakon.

— Alapított 1869. évben. —

Készít jótállás mellett hölgyek és urak részére legújabb divat szerinti cipőket és eszímákat.

Sátoraljaujhelyben a mértékvetelt meghívásra magam eszközölöm, vidékről a láb körrajza és egy pár használt cipő küldendő be.

Vidéki megrendelések utánvétel mellett küldetnek meg.

ALAPITTATOTT 1900. ÉVBEN

Első Sátoraljaujhelyi Mechanikai Hordógyár

Deutsch, Blum és Társai

SÁTORALJAUJHELY.

Van szerencsénk a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlani tetemesen megnagyobbított és gőzgépekkel berendezett

Hordógyárunkat,

hol bor, sör, szesz, likőrös, szörp, olaj és petroleumos hordók minden nagyságban készíttetnek.

Elvállalunk szesz és sörgyarak berendezését, valamint szüretelő edények készítését és minden e szakmába vágó munkákat.

Kiváló tisztelettel:

Első Sátoraljaujhelyi Mechanikai Hordógyár

DEUTSCH, BLUM ÉS TÁRSAI

(Ezelőtt: Deutsch Adolf és Simon.)

1570/1909. szám.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter ur rendeletére a Bodrog folyó Zemplén község körüli szakaszán 1910. évben végrehajtandó szabályozási munkálatokhoz szükséges 3354,86 m.² I. oszt. terméskő szállítására nézve, a sátoraljaujhelyi m. kir. folyammérnöki hivatal helyiségében folyó évi december hó 20-án d. e. 10 órakor nyilvános, zárt ajánlati versenyárgyalás fog tartatni.

A versenyárgyaláson az ajánlattevők, vagy azok képviselői jelen lehetnek.

A kötetendő szerződés tervezete és az annak kiegészítő részét képezendő általános és részletes feltételek, valamint az ajánlati feltételek a sátoraljaujhelyi m. kir. folyammérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott szerezhető meg az ajánlati minta is.

Az ajánlatok, melyeket az ajánlati feltételek szerint és az előírt minta használatával kell kiállítani, a jelzett nap d. e. 9¹/₂ órájáig a sátoraljaujhelyi m. kir. folyammérnöki hivatal főnökénél nyújtandók be.

Sátoraljaujhely, 1909. november hó 25-én.

M. kir. folyammérnöki hivatal.

677/1909. szám.

Faárverési hirdetmény.

A kassai r. kath. püspökség bodrogszentmáriai erdőbirtokán 2355 darab tölgy, 66 drb. szil és 117 drb. vad-alma törzs eladó.

A venni szándékozók írásbeli ajánlataikat folyó évi december hó 12-én déli 12 óráig a sátoraljaujhelyi m. kir. járási erdőgondnokságnál nyújtsák be, hol az eladási feltételek naponként megtekinthetők a délelőtti órákban.

Az uradalom fentartja magának azt a jogot, hogy az ajánlatok közül szabadon választhat s a meg nem felelő ár esetén az eladástól elállhat.

Az izbugyaradványi volt urbéres közbirtokosság elnökétől.

1441/1909. szám.

Faárverési hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. földmivelésügyi miniszter ur 1908. évi 114379/I-A/1. számú engedélye alapján az izbugyaradványi volt urbéreseknek Izbugyaradvány község határában fekvő és az 18344/1897. szám alatt jóváhagyott üzemterv szerint kezelt erdejük 1., 2., 3., 5. és 6. számú osztagait alkotó faállománya Izbugyaradványban 1909. évi december hó 14-én délután 1 (egy) órakor nyilvános szó- és írásbeli árverésen el fog adatni.

A kihasználandó terület 5531 kat. hold, fatömeg: mintegy 10294 köbméter bükkfa.

A becsérték 29,622 korona, azaz huszonkilencezer-hatszázhuszonkettő korona; a leteendő bánatpénz a becsérték 10%-a.

Az erdőterület a vasuti állomástól 2 kilométernyire fekszik.

Becsáron aluli, elkésett, valamint utóajánlatok el nem fogadtnak.

A részletes árverési és szerződési feltételek a m. kir. járási erdőgondnokságnál Homonnán és a körjegyzői irodában Izbugyaradványban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Izbugyaradványban, 1909. évi november 24.

Vojnár Béla,
urb. jegyző.

Hnat János,
urb. elnök.